

„Infernul sunt ceilalți”

Într-o vreme în care sălile Casele de Cultură – câte au mai rămas – sunt îngrijorător de pline la spectacole gen *Rangă și Mangă*, *Vacanța Mare* sau *Băieți, de băieți*, nu poți să nu saluți din toată inima un afiș – fie el și minuscul – care te invită la un spectacol cu o piesă de Sartre. Oricare ar fi ea. Gestul tinerei regizoare Alina Hiristea mi se pare cu atât mai lăudabil, cu cât a fost atent pregătit, nicidecum o întâmplare. Ea a tradus din nou piesa, încercându-și puterile spre a da o versiune scenică mai apropiată de ce dorea să exprime spectacolul, cu toate că avea la îndemână traducerea impecabilă semnată de Mihai Șora. Analiști serioși ai teatrului sartrian au căzut de acord că dramaturgul

a încercat să găsească soluții de reconciliere a omului cu universul atât de ostil, personajele sale având capacitatea de a găsi, de a descoperi un sens vieții. Eroii pieselor sale, cu predilecție intelectuali, sunt preocupați în cel mai înalt grad de găsirea adevărului, a identității proprii, a locului pe care îl ocupă în imensitatea universului. Acești eroi trăiesc uneori într-o lume imaginată, bântuită de propriile lor fantasmе, refuzând să se supună normelor înguste și rigide care ne guvernează, încercând să ne domine. De unde și pofta lor – sau cine știe, nevoia – de a simula viața în loc s-o trăiască cu adevărat, nota lor cabotină, existența lor continuă, paradoxal consumată între opoziție și complicitate. Personaje în situații-limită – nimic mai ofertant din punct de vedere dramatic. Piesă pe gustul actorilor, dornici să se exprime pe partituri

Mariana Neagu și
Mariana Presecan

dense și bogate în idei. Dar, dincolo de această posibilă capcană, regizoarea a intuit just, dacă nu, până la capăt, un mesaj existențial și unul estetic, de o incontestabilă valoare și autenticitate.

Într-un spațiu bine gândit și împărțit (deși cam impropriu pentru vară, nefiind ventilat, actori și spectatori sufocându-se de căldură), cu o scară care, venind dinspre tavan, dă impresia a coborî în Infern, actorii intră legați la ochi și însoțiți de un enigmatic personaj ce aduce a bodyguard. Autorul l-a numit *Băiatul de serviciu*. Nu știe spectatorul încă – surpriza a fost bine întreținută – cine sunt și unde se află. Un frison cuprinde întreaga asistență când află că AICI e chiar lumea cealaltă, un fel de iad, de infern. Bărbatul, viril și dinamic, *Garcin*, e un literat și un publicist din Rio, căruia i s-au trimis fără milă în piept douăsprezece gloanțe. Actorul Doru Fârte i-a dăruit măsură, o vreme, pândă sa între cele două femei, care-l urmează, fiind străbătută de o firească suspiciune. Pătimaș, excesiv de dinamic, el ratează câteva scene de intimitate blândă și de meditație gravă. În interpretarea îngrijită și studiată a Mariane Neagu, *Inès* este o femeie refuțată, ale cărei complexe ar trebui să-i dea multă răutate. Mica funcționară de poștă, cu clare înclinații lesbiene are, în interpretarea sa, mai ales teama de necunoscut și nu răutatea, e mai curând disperată că s-a ales praful de toată viața ei, decât dornică de răzbunare. Ei i-aș cere să-și „dea drumul”, cum se spune, să nu se autocenzureze, exact atâta cât ar trebui să se autotempereze Doru Fârte.

Cea mai echilibrată interpretare a găsit-o Mariana Presecan, blonda *Estelle*, frumoasă, sensibilă, speriată, încercând și aici și acum, ca toți, de altfel, să mintă și să se autoamăgească. Puțină căldură în scenele de amor cu *Garcin* și, eventual o repulsie mai vădită la apropierea lui *Inès*, o feminitate mai

agresivă ar colora în plus personajul ei, de altfel, convingător și cu o traiectorie precisă.

Regizoarea s-a ferit să tragă concluzii moralizatoare. Și nici mesaje ostentative nu ne trimite. Pur și simplu ne oferă, într-o haină aproape de un spectacol cu o piesă polițistă – deci foarte accesibilă și pe gustul tineretului – o poveste ale cărei înțelesuri de subtext, extrem de bogate și de subtile, nu ajung, din nefericire, prea departe. Este, de fapt, și reproșul cel mai important pe care i-l aduc regizoarei: timiditatea – ori, poate, neputința interpreților de a accede la zonele respective – cu care se apropie de perimetrul metafizic al piesei, de zona inefabilă, transcendentală a piesei.

Nu vom încheia fără să remarcăm profesionalismul cu care rezolvă un rol episodic actorul, foarte tânăr și el, Adrian Locovei. Cu fiecare apariție, confirmă o școală bună, serioasă și o dorință de a merita roluri de anvergură.

Costumele Vioarei Bara sunt, ca de obicei, nu numai frumos croite și din materiale nobile, mătăsuri și dantele, ci au și ceva misterios și magic. Păcat doar că, furată de albeață și de straniețatea sunetului, scenografa a apelat la covorul de pietricele albe pe care se târau cele două actrițe cu rochiile lor superbe. Părea ușor sadică, propunerea, recunosc. Mie, una, așa mi s-a părut, dar nu e prima dată că observ asocierea unor materiale care nu „merg” câtuși de puțin laolaltă. Acest spectacol confirmă încrederea în talentul și seriozitatea regizoarei pe care o așteptăm cu interes în stagiunea care vine.

Teatrul de Stat din Oradea (secția română) – Cu ușile închise de Jean-Paul Sartre. Traducerea și adaptarea: Alina Hirlstea. Regia și coloana sonoră: Alina Hirlstea. Scenografia: Vioara Bara. Cu: Mariana Neagu, Doru Fârte, Mariana Presecan, Adrian Locovei.